

[K] **DE OORLOG EINDIGT NIET.
KUNSTENAAR KOENRAAD TINEL**

Fysiek doet hij me soms aan Picasso denken. Tamelijk gedrongen gestalte, een pezig en gegroefd lijf, huid van leer, handen die strelen en slaan, gloeiogen in een sterke kop, een schedel van graniet. Bovendien behoort hij tot het soort van artiesten dat op de een of andere manier met het instinct van de elementen versmolten lijkt, het instinct van water, aarde, lucht en vuur, om het even of hij nu een penseelstreep trekt op papier of staat te vechten met staal.

Ik vroeg hem of ook hij zichzelf een artiest zou noemen. “Ik hoor dat niet graag”, zei hij. “Ik ben niet graag artiest. Dat benauwt mij, dat vernauwt mij. Artiest, artiest, nee, zwijg, ik ben, ik hang aan het leven. Ik leef. Als ze u dus vragen: ‘Wat doet Tinel?’, dan moet ge antwoorden: ‘Hij leeft.’ Ik rijd paard, ik hamer en ik klop, ik drink de levensbeker, ik eet het levensbrood. Ik kan met evenveel genot een nieuwe dakgoot hangen als een nieuw beeld maken. Het verhaal van mijn werk is het leven. Mijn verhaal ligt niet ergens in een apart schuifje van het leven, in mijn atelier of in een schetsboek of zo. Noem me dus geen artiest of artistieke duizendpoot, dat is naast de kwestie. Mijn verhaal is het leven zelf. Ik leef totaal. En graag. Trouwens, dat soort van etiketten kan een mens naar het hoofd stijgen. En dat mag niet. Het mag niet naar mijn hoofd stijgen, ik wil dat niet. Een blonde trappist, ja, die mag naar mijn hoofd stijgen.”

Koenraad Tinel is 76. Achter hem ligt een oeuvre dat barst van energie en wellust. Tekeningen en sculpturen, een deel ervan in een resem boeken verzameld en door hemzelf verteld tot op podia van muziek en theater toe. Als hij zo oud wordt als Picasso heeft hij nog zestien jaar te gaan. En zal hij al die jaren voortgaan, want zijn passie om te praten, met mensen, op papier en in staal, ze is niet te blussen. Vele jaren geleden zei hij me dat zelf: “Hoe kan ik uitgeblust raken, ik die spreken wil?”

Toch droomt hij nu van een soort retrospectieve. “Maar dan selectief in de tijd. Ik heb ook slecht werk gemaakt, vooral in de moeilijkste jaren van mijn privéleven. Maar sinds ik bij vrienden woon en werk, eerst in Gooik en nu in Vollezele, heb ik een enorme vrijheid verworven. En dat heeft mijn werk ontzettend deugd gedaan. In zo'n grote tentoonstelling zou ik

daarom willen tonen wat ik pakweg de laatste tien tot twaalf jaar heb gemaakt, dat vooral. Ik ben trouwens ook pas op latere leeftijd mijn herinneringen gaan lospeuteren uit mijn kop, ze aan anderen gaan vertellen. Wie mijn oorlogsgeschiedenis kent, zal mijn werk nu wellicht beter begrijpen. Want er hangt over dat werk een spanningsboog van toen tot nu. Aan het eind van de oorlog heb ik letterlijk op het puin van Europa gestaan – en ruim zestig jaar later heb ik *Europa* gemaakt, een beeld van acht meter hoog, een triomf van overleving. Ik ben een overlever, zeggen ze. Dat is waar. Het is ook nodig. Want de oorlog eindigt niet.”

Gelukkig onderbreekt hij de oorlog af en toe, en tijdens zo'n wapenstilstand maakt hij van die werken om je vingers bij af te likken. Virtuosoos en in een verschroeiend tempo penseelt hij dan blad na blad, geen lijn is er te veel, geen vlek overbodig, geen gebaar mist zin. Thematisch is zijn verbeelding bovendien onuitputtelijk. Niet lang geleden bijvoorbeeld toonde hij me vele tientallen, (nog) niet gepubliceerde, scènes die zich afspelen in het wc-kamertje. Tekeningen van een haast opluchtende

vrijheid en bevrijding. Een ode aan de pot. De poëzie van het brute en het intieme, het schaamteloze en het verborgene, het wulps en het geestige. Ik denk niet dat ik die tekeningen ooit nog uit mijn hoofd zou kunnen bannen, laat staan ze vergeten. Pornografie vergeet je, de choreografie van de natuur niet. En daar is Tinel een meester in, in de dans van de natuur. Want hij danst mee.

Eigenlijk kun je zijn dans nauwelijks navertellen op papier. Je kunt hem hooguit ontleden. Je kunt dan verwijzen naar artistieke invloeden en technieken, je kunt vertellen over materialen, formaten, penseelvoering, stilistische karakteristieken, talent, handigheidjes, enzovoort. Maar ook zonder (en misschien vooral zonder) analyse blijft dit werk ferm overeind. Door het te zien en te ondergaan als een spoeling voor de ogen en het hart. Ook de sporen die hij in zijn sculpturen op zijn geliefde aardkorst achterlaat, zijn in hun vaak gewelddadige schoonheid nauwelijks na te vertellen. Tenzij je het met eigen ogen hebt zien gebeuren en het vervolgens kunt formuleren als Josse De Pauw: “Er wordt wel eens gezegd dat hij over de sombere kant

Koenraad Tinel, uit *HOE DE DOOD IN DE WERELD KWAM*, 2007, ©IKIRU.

Koenraad Tinel, Foto Joke Floreal.

van het leven praat, de schaduwzijde van het bestaan. Dat is niet waar. Zo heb ik hem, met wild geweld uit gloeiend staal, een bloem zien slaan.” Of hoe een bloem uit staal er een in woorden wordt.

Hij is oneindig verliefd op het leven. Als hij dat leven verlaat – ten vroegste over zestien jaar dus – zal hij in een doods-kist gelegd worden die al klaarstaat, een simpele kist die hij voor de zekerheid zelf heeft gezaagd en getimmerd. “Ge moet flink zijn in het leven, dat heb ik in mij. Ge moet gedisciplineerd zijn, paraat, gereed. Haal mij midden in de nacht uit bed en ik ben paraat”, zei hij tegen mij. En tegen de dood zei hij: “Gij gaat me pakken, ik weet het, maar ik eerst u nog.”

Dat doet hij inderdaad, hij pakt de dood. Alle dagen, in zijn schetsboeken, aan de tekentafel, en in het atelier waar hij het zwaard smeedt waarmee hij het leven beschermt. Vandaar misschien dat vele van zijn tekeningen en sculpturen niet alleen de maker ervan maar ook de kijker als het ware vitaliseren. Tinel, je wordt daar jonger van.

LAURENS DE KEYZER

www.koenraadtinel.be

Van 17 december 2010 tot en met 13 februari 2011 stelt Museum M (Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven) *DÉVOILÉ* tentoon, met recente sculpturen en nieuw tekenwerk, waaronder de suite *FLANDRIA CATHOLICA*, herinneringen aan het katholieke Vlaanderen van zijn jeugd in de vroege jaren 1950.